DE SACROSANCTA
ET INDIVIDUA
TRINITATE
ORATIO
QUAM HABUIT IN SACELLO PONTIFICIO VATICANO
Postridie Idus Junii Anno MDCCLXXVIII.

AD SANCTISSIMUM D. N.
PIUM SEXTUM.

COMES CAROLUS VALLEMANI
PATRITIUS FABRIANENSIS,
ET COLLEGII CLEMENTINI CONVICTOR.

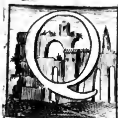

ROMÆ M.DCC.LXXVIII.

EX TYPOGRAPHIA CHRACAS,
SUPERIORUM FACULTATE.

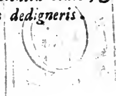
BEATISSIMO PATRI
AC DOMINO NOSTRO
PIO SEXTO
PONTIFICI MAXIMO.

CAROLUS VALLEMANI
FELICITATEM.

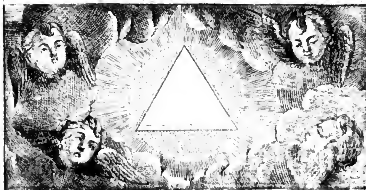

Vam nuperrime apud Te, Purpuratoſque Senatus tui Patres de Mysterio Trinitatis *habui, ea ſe tibi,* Beatissime Pater, *humillime ſiſtit Oratio. Non enim obſequium illa ſuum cuiquam potius exhibendum putat, quam Pontifici vere Maximo, cujus ſive ſpectetur Perſona, quam refert, ſive, qua pollet, auctoritas, ſive denique ſapientia, qua militantem Chriſti Eccleſiam gerit, aliquam procul dubio in ſe ipſe adumbrat* Trinitatis *imaginem. Illud etiam accedit, quod, cum tantum Myſterium Theologicarum* vir-

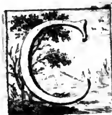
virtutum actibus praecipue concelebrandum docuerit, tibi proinde sentit doctrinam suam probari maxime oportere, qui, cum Pastor Ecclesiae sis, omnem Mysteriorum vim tum percipis, atque explicas per te ipse, cum traditum tibi Gregem ad eorum fructum capessendum exemplo tuo provocare nunquam desistis. Ad hanc autem de TRINITATIS *Mysterio suam declarandam sententiam hoc potissimum tempore adducta est, quo, licet Petri Fides incommutabilis omnino stet, Fides tamen Gregis per incredulorum cunicolos labefactatur; ut eadem in propria Divinitatis sede consistens, nullis posthac, aut sane inanibus inimici hominis machinis impetatur. Cujus toti consilii sui cum se tibi rationem reddidisse autumet, demum suppliciter abs te petit,* BEATISSIME PATER, *ut, qua soles, Clementia, se gremio tuo complectaris, ac foveas; tum suum etiam natale solum, quod tanti Pontificis obumbratur Numine, perpetuo benevolentiae oculo, & Apostolica prosequi Benedictione non dedigneris.*

ORA-

ORATIO.

UM nihil certius, BEATISSIME PATER, nihil fidelius, nihil omnimode jucundius nobis obvenire possit Mysterio, in quo omnis divini Cultus ratio, ac tota Beatitudinis nostræ summa consistit; tum nihil profecto æquius nos ipsos præstare oportet, quam ut illud studiosissima Theologicarum, quas Scholæ vocant, virtutum exercitatione prosequamur. Non enim Ea nobis munera divinitus data sunt, ut vel turpi agendi desuetudine, atque socordia torpescerent, vel aliò potius vim suam, facultatemque converterent, quam quò ductu naturæ suæ, atque ex Largitoris consilio spectare judicantur. Illud vero ex congruo hujusmodi virtutum cultu maxime accedit commodi, ut tum

illæ plurimum per repetitos actus incrementi pondus suscipiant, cum animus suffultus Fide, Spe sublatus, inhærens Charitate Dei prorsus consortio, peregrinus licet a Patria, interesse sibi videatur. Quapropter si in omnibus recolendis Ortodoxæ Religionis Mysteriis, quibus nostræ Sacramenta salutis, quædam veluti Beatitudinis pignora, continentur, Theologicas virtutes bene, utiliterque insumptas putamus; quantò satius easdem nobis exercendas existimemus, cum ipsum Religionis Caput, & Fons, idem salutis sponsor, & dator, solusque effector Beatitudinis, Deus Unus, & Trinus, annuo præsertim solemni, Christiano populo effulget? Atque ego sic statuo, quemadmodum illa Superioris Naturæ bona ad vim Mysteriorum cognoscendam, fructumque percipiendum a Deo Optimo Maximo hominibus tributa credimus, nihil proinde commodi a Mysteriis in nos posse defluere, nisi insitas nobis Divina munificentia virtutes in eorundem perpensationem, cognitionemque conferamus: qui secus fecerit, dignum profecto esse, cui libere commissa dona, eadem e proprio delapsa fine, libero, justoque Omnipotentis judicio subtrahantur.

Quamquam autem Deo nos tuto fidere, quem oculis non cernimus, bene de Deo sperare, quem se se nobis promittentem auribus nequaquam audimus, Dei flagrare charitate, cujus simplex, atque infinita Natura concipi per sensus nullo modo potest, Christiana prorsus jubet Religio; in eo tamen nihil inconsiderate, nihil temere, nihil

hil violenter præſcribit; quin immo in ſubſidium rationis certo Revelationis præeunte lumine, obductis errore mentibus diem potius affert, quam vim inferre videatur: ex quo fit, ut in omnibus ejuſdem dogmatibus, inſtitutiſque retinendis *rationabile*, ut monet Apoſtolus, animorum noſtrorum eluceat obſequium. Enim vero quommodo Deo Patri fidem denegemus, quem hæc ſpectabilis rerum Univerſitas, quem cauſarum, ut ajunt, ſecundarum ſe ſe invicem implicantium, atque ad neceſſarium quoddam, abſolutumque Principium aſſurgentium nexus, quem, ut de cæteris taceam, admirabilis ſtructura hominis, ejuſque plane redundans Gratiæ, ac naturæ bonorum copia, tum maxime ſe ipſum revelans Deus, conditorem ſapientiſſimum, munificentiſſimumque teſtantur? Neque profecto minor in eodem Patre nobis bene ſperandi ſuppetit ratio, qui vel ab ipſo rerum exordio, cum primum poteſtatis, conſiliique ſui divitias oſtenderet, hominis integri felicitati peculiari modo proſpexit. Cum enim cæteris omnino rebus Adam mente, animoque longe præſtantiorem præfecerit, ex quibus, quidquid boni eſſet, ac commodi, in rem ſuam verteret ſapienter, eoque ad bene, beateque vivendum uteretur; nihil eſt profecto, quod dubitemus, eandem in Deo maxime fideli, operumque ſuorum amantiſſimo erga nos voluntatem conſiſtere, atque ita conſiſtere, ut non fluxam illam, & mancam viatoris Adæ, utpote humano obnoxiam arbitrio, ſed permanentem, atque abſolu-

ſolutam, quæ propria Comprehenſoris eſt, aliquando nobis beatitudinem ſit daturus. Jam vero quo in Patrem amore ardere nos potiſſimum decet, ſive quod ſummopere in ſe bonum cognoſcimus, ſive quòd ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam nos conformatos ſentimus, ſive denique, quod cum primum in illius mente conſtitimus, præſtitutam nobis ab eo Beatitudinem novimus ſempiternam? Quæ quidem ſingula tanti ſunt, ut, ſi minus beneficii, quo Filii Dei nominamur, & ſumus, ulla a nobis ratio haberetur, Dei tamen cauſa benevolentiam vel ab invitis exprimerent.

Cum autem perangusta mentium noſtrarum facultas, illectaque cupiditatibus voluntas hominem natura ſua ſapientem, atque integrum, qui procul dubio ab artificis prodiiſſe dextera cenſendus eſt, a priſtino dignitatis gradu delapſum eſſe confirment, quarum tamen alteram ſuper indito quodam cœleſti lumine intendi, alteram validiſſima Gratiæ medicina curari, atque a vetito prohiberi in nobis ipſi experimur; nullus proinde ſubeſt dubitandi locus, eandem naturam noſtram per mediatorem Dei, atque hominum Chriſtum Jeſum inſtauratam, ac præmunitam fuiſſe. Atqui hæc eadem conſcientia Revelationis teſtimonio roborata Theologicarum a nobis virtutum eo ipſo exercitationem requirit. Etenim quid eſt tam æquum, quam ut illi abſolutum Fidei noſtræ argumentum impertiamur, qui cum Verbum, & Sapientia ſit Patris, tum ſolum juſtifica-

ca-

cationis nostræ auctorem, suoque obsignatorem sanguine recognoscimus? Quid vero accommodatius, quam ut eidem omnem animorum fiduciam devoveamus, ac commendemus, qui per viscera misericordiæ suæ, quam nobis Passione sua promeritus est, salutem, nostra simul adjuvante opera, iisdem nobis se largiturum promisit? Quid tandem officio humanitatis sic consentaneum, quam ut illum flagrantissimo præ cæteris studio prosequamur, quem tanta in nos antea æstuasse charitate compertum est, ut ipsam Dei formam obumbraverit sub forma servi, atque *in similitudinem carnis peccati* factus, (a) *de peccato* damnaverit *peccatum in carnem, ut justificatio legis* in nobis sua morte consecraretur; tum etiam supremo vitæ tempore Corpus, & Sanguinem suum novo quodam, & ineffabili Dilectionis cumulo Discipulis omnibus impertiverit, atque ita impertiverit, ut ad posteros quoque omnes incredibilis illa suæ divinitatis diffusio, & communicatio pertineret?

At enim si æquissima pariter, & utilissima erga Patrem, & Filium Theologicorum actuum nobis patet exercitatio; tum in Spiritum Sanctum eadem videtur etiam facillima. Cum enim ex operibus externis, quæ TRINITATI omni communia sunt, animorum curatio, Gratiarum scilicet per Charitatem singulis attributio, peculiari modo adjudicetur Paraclito; ipse profecto efficit, ut credamus, idem, ut speremus, unus ille, ut Deum,

(a) *ad Rom.* 8. 3.

Deum, qua par eſt, benevolentia complectamur. Neque tamen inde fit, ut noſtræ reſponſio operæ in eo exiſtimetur inutilis, perinde vero ſupernaturalium virtutum Cultum uni Largitoris arbitrio, inſciis propemodum, ac dormitantibus nobis, tribuendum putemus; ſed quo magis illorum actuum exercitatione nobis opus eſſe cognoſcimus, quòque magis per inhabitantem in nobis Spiritum blandimentis Gratiæ nos corripi, ac ſuaviter quaqua verſus conſtringi, atque irretiri ſentimus, eo ſtudioſius, fidentiuſque eundem Spiritum, dante illo poſcendi copiam, hoc ipſum efflagitemus, oportet. Atque eo potiori jure Fidei, Spei, & Charitatis in Spiritum Sanctum exprimendæ nobis ſunt vires, quòd nedum Revelationis oraculo hanc Tertiam edocemur Perſonam, ſed in nobiſmet ipſis ſingulari quodam juſtificationis privilegio plane ſentimus. Qui enim ſub jugo Legis conſtituti ſaxea omnino corda, minis proinde, ac terroribus exercenda, ipſaque Omnipotentis manu concutienda gerebamus, iidem in Chriſti Regnum traducti eouſque de priori duritie remiſimus, ut ſupernæ dilectionis impulſui, inflexionique facile obtemperemus, noſque totos a blandiſſimo Gratiæ magiſterio comprehendi læti lubenteſque patiamur. Ex quo quidem cum Fides evincitur in Paraclitum, tum præcipue in eundem enutritur, ac ſuſtentatur ſpes noſtra. Etenim cum Chriſti Gratia eadem ſit juſtificationis auctrix, ac cuſtos, eademque una, ſi nos uſque ad obitum proſequatur,

tur,

tur, sempiternæ effectrix beatitudinis; certa profecto datur sperandi causa, eum, qui ex solo misericordiæ consilio nos, prout opus fuerit, vel prævenire, vel comitari, vel consequi, atque inhærescere nobis Gratiæ præsidiis non dedignatur, eundem *opus suum (a) bonum*, nostram scilicet salutem, *usque in diem Christi Jesu*, nobis non demerentibus, perfecturum. Quid porro dicam de Charitate, qua nos cum Spiritu dilectionis teneri arctissime oportet, quam, obsecro, jucunda, quam potissimum debita, quam totis visceribus exoptanda! Novimus siquidem, qui Filii iræ, timoris, ac servitutis fuimus, eosdem nos libertatis, adoptionis, hæreditatis Filios nunc esse: qui peccati pressi Tyrannide duro Legis Imperio continebamur, in novitate modo spiritus, atque in oblectamento Gratiæ nos ambulare sentimus: illud vero conscientia constrictum prorsus tenemus, hæc omnia præstare unum, eundemque Spiritum dividentem (*b*) *singulis, prout Vult, secundum mensuram* (*c*) *Gratiæ donationis Christi*. Quare cum nos per divum Paraclitum diligamus, non ne illum in primis a nobis diligi oportebit, sine quo ne Beatitudinem quidem nostram diligeremus?

Attendamus igitur diligenter, quid nobis voce sua prædicet TRINITATIS Mysterium; quod cum se Theologicarum virtutum actibus concelebrari per nos potissimum velit, alacri proinde animo studeamus, ut, quæ nostræ instrumenta salutis Di-

(*a*) *ad Philip.* 1. 6. (*b*) *ex Ep. ad Rom. cap.* 12. 11.
(*c*) *ad Ephes.* 4. 7.

Divinitus tributa ſunt, eadem in accommodatum ſibi finem collata a nobis, ſuo fideliter munere, quod noſtra Beatitudo eſt, perfungantur. Credamus porro in Patrem Creatorem, Credamus in Filium Redemptorem, Credamus in Spiritum vivificantem: noſtra ſit ſpes in Patre ſponſore Beatitudinis ſempiternæ, noſtra ſit ſpes in Filio ejuſdem reſtitutore, noſtra ſit ſpes in Spiritu Sancto uno ad eandem duce: Amemus Patrem tum ſummopere in ſe bonum, cum nobis ſuæ Largitorem imaginis, tum maxime præſtitutæ nobis Gloriæ effectorem, amemus Filium juſtificationis, ac ſalutis noſtræ amantiſſimum ſuo ſanguine coemptorem, amemus tandem Paraclitum ſanctæ auctorem dilectionis, eundemque aſſertorem fideliſſimum voluntatis. In id vero, utpote in præcipuum tanti Myſterii fructum, intendamus animo, ut, cum Patris integræ naturæ conſtitutoris conſilio per amiſſam ſemel innocentiam defuerimus, Filii Reparatoris operi per pænitentiam, Spiritus autem Sancti ad Deum nos ſuaviter attrahentis magiſterio per liberum, alacremque acceſſum reſpondeamus.

